СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 30. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 7-го лютого 1939. No. 30. Jersey City, N. J., Tuesday, February 7, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ У БОРОТЬБІ З КОНГРЕСОМ

ВАШИНГТОН. — Більшість конгресменів не є задоволена заявою президента Рузвелта перед журналістами, що поголоски, начебто він сказав на тайнім засіданні з сенаторами, що „границі Америки є в Франції" — є „низька брехня". Конгресмени хочуть змусити президента до зроблення в цьому відношенні якоїсь офіційної і виразної заяви, яка давала б запоруку американському народові, що на випадок війни в Европі Америка не буде втягнена в війну.

СКАНДАЛ В СУДІВНИЦТВІ ПРИЙМАЄ ШИРШІ ФОРМИ.

НЮ ЙОРК. — Хоч федеральний суддя Едвин Томас мав повідомлення від судових властей, що його буде потрібно до зізнань в справі грошевих махінацій судді Ментона, то проте він опустив кораблем Злучені Держави й удавсь до Полудневої Америки. Йому вислано на корабель щерaз повідомлення, щоб він вертав до дому, бо його потрібно для зізнань. Але й це суддя Томас зігнорував. Тепер вислали йому ще одно повідомлення, під загрозою судової кари, щоб чимскорше вертав й давав перед дослідною судовою комісією зізнання, які вона від нього потребує.

„ТІ ВІ ЕЙ" ВИКУПОВУЄ ПРИВАТНІ ЕЛЕКТРІВНІ.

ВАШИНГТОН. — За згодою уряду величезне державне підприємство виробу електричної енергії, зване „Тенесі Велей Оторіті", чи коротко „Ті Ві Ей", викупило за ціну 80 міліонів долярів майно двох приватних електрівень, що знаходились на терені її ділань. В той спосіб покінчено довголітню боротьбу між державною і приватною ініціятивою в тих околицях. Внаслідок тої боротьби терпів загально бизнес і тепер передбачають, що це матиме великий додатний вплив на поправу загального бизнесу в Америці.

МІЛІОН ДОЛЯРІВ ПІДМОГ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК.—Як виходить з урядових обчислень в місті Ню Йорку виплачувано впродовж минулого року більше як міліон долярів денно на підмогу безробітним, та на „Доблю Пі Ей".

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗГОДУ В РОБІТНИЦТВІ.

НЮ ЙОРК. — Визначний діяч в робітничих юніях, Бравнталь, сказав, що в короткому часі таки наступить до злиття двох відламів робітничого організованого руху, А.Ф.П. і К.К.П., між якими ведеться завзята боротьба. Він говорив, що таки можна здибати посередню ідеольогічну плятформу, на якій оба ті відлами зможуть оперти свою організаційну діяльність.

А. Ф. П. ПЕРЕВОДИТЬ „ЧИСТКУ" З КОМУНІЗМУ.

МАЯМІ. — На нарадах ширшої управи Американської Федерації Праці порушувано також справу комунізму, що загніздився в нюйорських учительських юніях. Ці юнії дістали упімнення від головної управи А. Ф. П., щоб викорінили в себе комунізм та привели свій дім до порядку, в противнім випадку їм відберуть статут і чартер.

РОЗКОЛ В АВТОМОБІЛЬНІЙ ЮНІЇ.

ДІТРОЙТ. — Розкол, що повстав у великій автомобільній юнії, правдоподібно буде тревати стало і та юнія тепер поділиться на дві частини. Обі частини приготовляються до конвенції і обі мають за собою приклонників. Передбачають, що частина з Гомером Мартином на чолі, що був раніше предсідником, та якого К. П. О. усунув, приступить до А. Ф. П.

ОБЛАВИ НА ТОРГОВЦІВ НАРКОТИКАМИ.

НЮ ЙОРК. — Останні облави на торговців наркотиками та на налоговців наркотиків, привели до арешту 30 осіб. Всі вони торгували, або самі заживали, наркотики „марігуана" й „героїну".

ЗАГРОЗА ПОВЕНЕЙ В ОГАЙО.

СІНСІНАТІ (Огайо). — Около 30,000 людей загрожені повінями внаслідок виливу рік в чотирьох стейтах — Огайо, Кентокі, Вест Верджінія і Пенсилвенія. Місцеві власти борються з небезпекою.

НАЙМЕНША СМЕРТНІСТЬ В ІСТОРІЇ СТЕЙТУ НЮ ЙОРК.

НЮ ЙОРК. — На основі обчислень цього року стейт Ню Йорк мав найменшу смертність в цілій своїй історії, бо лиш 10.8% на тисячу.

МІСТО, ЗРУЙНОВАНЕ ЗЕМЛЕТРУСОМ.

Радіова фотографія знищення, яке спричинив землетрус у чілійськім місті Консепсіон. Уряд обчисляє, що в тім однім місті згинули 1,200 осіб. Осталим при житті грозить холера й тиф.

НОВА БУРСА Т. Ш. Л. В ТУРЦІ.

Головна управа Т. Ш. Л. („Товариство Школи Людової") у Львові вибудувала коштом 80 тисяч злотих величавий будинок, в якому буде приміщена бурса Т. Ш. Л. ім. Белини-Прожмовского. В бурсі знайде приміщення 40 хлопців з польської гімназії. Посвячення цього будинку відбудеться 15. ц. м. при одночаснім зїзді шляхти „загродової" з турчанського повіту.

ВЕЛИКА ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Така катастрофа трапилася на шестім кільометрі північного залізничого шляху Москва — Архангельськ. На залізничім переїзді далекобіжний поїзд до Архангельська і підміський електричний поїзд, що їхав до Москви, наїхавши на два вантажні самоходи, що нагло затримались на шляху. В катастрофі згинуло багато осіб, ще більше є ранених. Числа жертв советська преса не подає. Слідство устійнило, що катастрофу свідомо спричинили шофери, яким виповіли працю на основі останніх декретів.

СНІЖНА ЛЯВИНА В ТАТРАХ ЗАСИПАЛА ТРЬОХ СТУДЕНТІВ ПОЛІТЕХНІКИ.

Між Бескидом і Ліліовою коло Пятьох Ставів у Татрах лявина схопила й засипала чотирьох студентів данціґської політехніки: Януша Кукуцького, Зиґмунта Космовского, Юрія Гліцинского та Станислава Зарембу. Єдиний Кукуцький видобувся щасливо зпід звалів леду й снігу та повідомив про припадок Рятункове Поготівля. Досі засипаних ще не віднайшли. Ст. Заремба, що згинув під лявіною, це брат замордованої Гогоновою Люсі.

ПРОБНІ ЛЕТИ НАД ПАМІРОМ.

Советські літаки перелетіли двічі над Паміром, щоб устійнити умовини і трасу постійної летунської комунікації над простором Паміру з весною ц. р. Летунська комунікація получить найбільше залюднені місцевості Паміру: Хорог, Ісашин і Мурґаб. Підчас двох пробних летів советські летуни Ткаченко і Тарек мусіли піднестися на висоту 5,000 м. Населення з великим зацікавленням слідкувало за пробними летами, бо дуже багато зпоміж них бачило літак перший раз у свому житті. „Правда" пише, що советські летуни розкинули підчас першого лету кількасот примірників „Історії комуністичної партії" в російській та узбекській мові для населення Паміру.

ПОЧЕСНА ЗОЛОТА ВІДЗНАКА „ЗВІОНЗКУ ШЛЯХТИ ЗАГРОДОВОЇ".

Головна управа „Звіонзку шляхти загродової" рішала надати почесну золоту відзнаку за розбуджування польського духа і ширення культури між „загродовою" шляхтою Підкарпаття та східних „кресів" кільком польським письменницям (-кам) і між іншим полковникам: Г. Цепі, М. Ґроссекові та Б. Кундові („Всхуд").

СТРАШНА СМЕРТЬ НА ЗАЛІЗНИЧОМУ ПЕРЕЇЗДІ.

Між стаціями Буфтес і П-ес у Румунії наїхали два поїзди одночасно на сани зі залізничими підкладами, що переїздили саме тоді через залізничий шлях. Невідомий залізничник, що віз підклади, згинув. Одночасно відламки підкладів дістались через вікна до вагонів і вбили двох подорожних, і крім того важко зранили двох подорожніх.

ЄДИНА У СВІТІ ЖІНКА КОМИНЯР.

Мабуть єдиною у світі жінкою-коминярем є пані Аліція Кіней із містечка Раґбі в Анґлії.

Аліція Кіней познайомилася з коминярством уже як 15-літня панянка, бо її батько був коминярем, і тому, що не мав сина, користувався її помічю. Замуж вийшла Аліція теж за коминяра, челядника її батька. Муж згинув трагічною смертю, злетівши з даху. Аліція Кіней опинилася з двома діточками без ніяких засобів до життя й тому рішилася обняти становище мужа, який був громадським коминяром. Тепер молода коминярка їздить мотоциклем та возить у причіпці всі потрібні прилади й обслуґує всі доми в Раґбі та в околиці. Небавом вона святкуватиме своєрідний ювилей, а саме день, у якому вичистить тисячний комин.

ПРОФ. О. ЛОТОЦЬКИЙ.

Він димісіонував зі становища дійсного члена й директора Українського Наукового Інституту в Варшаві.

ВЕЛИКІ СТАДА ВОВКІВ.

Коло Ботошан (Буковина) появилися великі стада вовків. Перед ними ледви втікли на дерева два парубки. — В селі Бучач вовки розірвали на кусні кількадесять овець.

СПОРТОВІ РОМАНИ В СОВЕТСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.

Новий „знак часу" — спортові романи в „советській літературі. Це „Борці" Л. Капіци. „Воротар республики", футбольний роман Льва Кассіля (автора „Шамбранії"). У цьому останньому романі чимало політичної ідеольогії, пригод і любовних подій, а найбільше спорту, особливо копаного мяча.

ЛЕГКО ВИМАГАТИ ВІД НАШИХ ЗЕМЛЯКІВ ВЕЛИКИХ ДІЛ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ СПРАВИ. АЛЕ СПРОБУЙМО САМІ ЩОСЬ ЗРОБИТИ, ЩОБ ПЕРЕКОНАТИСЯ, СКІЛЬКИ ТРУДУ ВИМАГАЄ ЯКИЙНЕБУДЬ ПОДВИГ. ПОСТАРАЙМОСЯ, ЩОБ АМЕРИКАНСЬКА УКРАЇНА ГІДНО ЗАМАНІФЕСТУВАЛА СЕБЕ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ 18-ГО ЧЕРВНЯ 1939 Р. ЩОБ ЦЕЙ ВИСТУП БУВ ГІДНИЙ НАШОЇ ЧИСЕЛЬНОСТИ, ПРИСИЛАЙМО ДАРИ Й ЖЕРТВИ НА УЛАДЖЕННЯ ВЗІРЦЕВОЇ ПРОГРАМИ УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ. ЖЕРТВИ, ДАРИ І ЗБІРКИ ПОСИЛАТИ НА АДРЕСУ:

NICHOLAS MURASZKO, Treasurer
UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014., Church Street Annex, New York, N. Y.

СОРОК ТИСЯЧ УКРАЇНЦІВ НА ВОДОСВЯТІ

ЛЬВІВ. — Ніхто не памятає такого величавого Свята Йордану як це, яке відсвятковано у Львові цього року. Уже рано заповнили Ринок таки маси народу, що не можливо було пропхатись. Увесь рух був спинений. Хоч були маси народу, то порядок був взірцевий. Порядок держали члени „Сокола". Святив воду Кир Іван в асисті капітули і численного духовенства. Був — ліс українських прапорів. У тій величавій релігійній і національній манифестації взяло участь коло 40,000 українського народу.

„ВМРЕМО ЗА УКРАЇНУ!"

ХУСТ. — Таку присягу зложили тисячні маси народу на демонстрації проти іменування міністром чеха ґенерала Прхали. На демонстраційні збори прибуло до 7,000 учасників. Бесідники представляли боротьбу українського народу з празькою владою за права Закарпаття.

По наших трупах.

Федір Ревай доказував, як то Прага в своєму сліпому, злочинному русофільстві йшла в союзі з русско-мадяронськими зрадниками та поборювала український національний рух при допомозі чужих аґентів. Нашу ввічливість і зичливість до братів-чехів Прага вважала нашою слабістю, казав, Ф. Ревай, і закінчив промову так: „Ми тепер ідемо до Праги й святочно заявляю, що на наші права можна сягнути тільки через наші трупи...".

Україна українцям!"

Такими словами перериванo промову Ф. Ревая. Як також окликами: „Хочемо українського міністра" та „Геть ґенерала Прхалу".

До останньої каплі крови.

Іва Роман, командант Карпатської Січи, заповів, що Січ буде боротися до останньої каплі крови за свою владу, за свободу українського народу. А тим самим буде боротися і проти такої влади, яку хотіла б накинути нам Прага. Іван Кедюлич говорив також від Січи. І заявив, що акт празької влади являється ворожим актом не тільки проти карпатських українців, але й проти всього 50 міліонового українського народу.

Хто є Прхала?

Письменник і поет Василь Ґренджа Донський подав, що ґенерал Прхала є чех і русофіл. Його жінка є росіянкою, в помешканні якої збиралася в Ужгороді вся руссофільсько-мадяронська сметанка.

Є в нас сокири!

Іва Климпуш, провідник гуцульського повстання з 1919 року, підкреслив, що ми тепер не маємо зброї, щоби боротись. Але не мали її на Гуцульщині й тому двацять років, коли треба було боротись за свої права. Не мали її, але знайшли. Ми селяни, казав бесідник, не маємо зброї, але є в нас сокири. А коли треба боротись за нашу свободу проти ворогів нашої самостійности, то до боротьби стане вся Гуцульщина.

Пригадав соборність.

При кінці провідник відродження закарпатських українців д-р Михайло Брящайко зазначив, що треба завжди памятати, що тут у Хусті тому 20 років маси вирішили соборність Української Держави від Тиси до Кавказу. І тим треба нам усім руководитись у нашій політичній боротьбі. Бесідник закликав нарід до дисципліни і саможертви.

Демонстраційний похід.

По промовах відбувся демонстраційний похід. Похід зупинився перед урядовим будинком. На бальконі зявився премієр д-р А. Волошин і звернувся до народу промову, в якій між іншим підкреслив те, що він уже від молодечих літ займається політикою. Сказав, що йому в житті багато кривд заподіяно, багато прикростей йому наробленo, але ще не пережив у своєму житті такої перфідії, як та, що тепер сталася, коли празька влада заіменувала третього міністра чеха без згоди влади, проти волі народу, без жадних запитів.

ПРОТЕСТУЄ ЦІЛА КАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

ХУСТ. — „Нова Свобода" подає описи величавих демонстрацій, звернених проти іменування чеха міністром. Всюди домагаються, щоб третій міністер був українцем. У Великім Бичкові було на протестаційнім вічу коло 10,000 учасників. А в Тересві прибули на збори маси селян з Тересви, Бедевлі, Кривої, Грушова й Біловарців. Було до 6,000 селян.

ОГОЛОШЕНО ВИБОРИ.

ХУСТ. — Міністерство внутрішніх справ Карпатської України назначило день 12. лютого 1939 р. днем перших виборів до першого сойму Карпатської України.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАМЯТАЙМО: МИ САМІ!

Кожного дня одержуємо від наших читачів повно ріжних вирізків з американських ґазет, в яких згадується чи пишеться про Україну. Вже з цього можна пізнати, що тепер пишуть багато про Ураїну навіть і в найменших американських закутинах. Є і такі статті, що до них є додані завваги, щоби добре запамятати собі назву „Україна", бо вона незабаром буде причиною великої заверухи в Европі, якщо цього захоче — Гітлер.

Хто читає американські часописи, той знає, що якщо й нема такої виразної завваги, то цілий зміст згаданих статей всетаки обертається біля України і Гітлера, і то в такому розумінні, що заважує Гітлер. Через те доходить до того, що й наші люди зачинають насліпо звязувати Україну з Гітлером. І якщо вичитають в якійсь американській ґазеті, що наприклад Гітлер занехав чи відсунув справу України, то думають, що українська справа сходить знову в світовій політиці на задній плян.

Нема двох слів, що якщо Німеччина береться за якийсь крок, що є звязаний зі Сходом Европи, то зараз світова преса згадує Україну як ту землю, яка лежить у пляні німецької експанзії на схід. І воно так дійсно може бути. Тому з тим треба і нам числитись. Але й треба брати це під холодну розвагу, щоб кожній бачив, що ми зрілі до політичного думання. Та це не є для нас найважніше і дійсно рішаюче. Бо пляни німецької політики супроти України і українців можуть бути сьогодні такі, а завтра інші, відповідно до інтересу Німеччини. Бо політика це інтерес, а не сентименти. Тому українські пляни визволення України мусять бути такі, щоб ніколи не були залежні від того, чи, коли і що якійсь державі подобається, чи захочеться. **Українська справа не може залежати від Гітлера чи кого іншого.** Якби було інакше, то й Гітлер глядів би на українську націю з найбільшою погордою. І кожний інший державний керманич зробив би те саме. Українську справу розуміємо так, що вона піднімається силою самого українського народу. Для цього працюємо і жертвуємо. Остаточний зрив буде тоді, коли ми самі вважатимемо, що ми до нього готові. **Рішатимуть про це наші сили в краю.** І ніхто інший. А ми, що розкинені по ріжних краях, повинні завчасу приготовити опінію світових держав, щоб вона в рішальному моменті поставилась до змагань українського народу прихильно. А це станеться **тільки** тоді, коли Україна відновить свою державність **природнім шляхом,** чисто українським. Тому не сміють бути для на пустими фразами кличі: „ми самі" чи „власними силами". Вони мусять стати нашою політичною мудрістю, від якої не сміємо відступати.

Очевидно, що нам треба мати союзників. І треба за них завчасу подбати. Там в Европі, а також і тут в Америці. Але треба завжди рахуватись і з тим, що нас „союзники" можуть опустити, або навіть запродати, як це вже бувало. Сумний досвід з минулого наказує нам думати, а не інакше.

УКРАЇНЦІ, ПОЛЬЩА Й АВТОНОМІЯ

Від редакції: Один із заграничних кореспондентів „Свободи" надіслав нам переклад тексту законопроекту про територіяльну автономію для українських земель у Польщі. Цензура в Польщі заборонила це друкувати. Це є переклад з польського тексту. Законопроект був внесений у варшавському соймі й підписаний українськими послами. Як відомо, його відкинено і недозволено навіть видрукувати.

* * *

ЗАКОНОПРОЄКТ
Галицько-Волинського Конституційного Краю.

Високий Сойм зволить ухвалити:

Арт. 1.

Щоб запевнити Народові Українському в межах Річипосполитої Польської повну з Народом Польським політичну рівноправність та свободу культурного й господарського розвитку, утворюється на землях, заселених українською людністю, автономна публично-правна одиниця під назвою „Галицько-Волинський Край".

Арт. 2.

1. Галицько-Волинський Край обіймає терен воєвідств Станиславівського, Тернопільського й Волинського та терен воєвідства Львівського без адміністраційних повітів Кольбушівського, Кроснянського, Ланцуцького, Ниського, Пшеворського й Тарнобжеського, а крім того терен громад Поляни й Тилява з адміністраційного повіту Кроснянського, далі терен воєвідства Поліського без адміністраційних повітів Косівського та ЛуниНецького, з терену воєвідства Люблінського адміністраційні повіти Більсько-Підляський, Білгорайського, Холмсько-Люблинський, Грубешівський, Томашівський та Володарський, з воєвідства Білостоцького терен адміністраційного повіту Більського, нарешті з воєвідства Краківського терен громад Гладишів, Сенкова, Снітниця й Устя з адміністраційного повіту Горлицького, терен громад Кремпна й Змігрод з адміністраційного повіту Ясельського, терен громад Криниця-село, Лабова, Мушина, Гилич, а також міста Криниця-Здрой та Мушина адміністраційного повіту Новосандецького.

2. Галицько-Волинський Край посідає автономію в межах, окреслених приписами отсього конституційного закону.

Арт. 3.

Постанови конституційного закону з дня 23. квітня 1935 р. (Дз. У. Р. П. № 30, поз. 227) обовязують на просторі Галицько-Волинського Краю, як що в отсім законі не постановлено інакше.

Арт. 4.

1. Президентові Річипосполитої яко чинникові надзвичайному в державі належать у відношенні до Галицько-Волинського Краю права, застережені йому в конституційнім законі з дня 23. квітня 1935 р. (Дз. У. Р. П. № 30, поз. 227), зі змінами, виникаючими з постанов нинішнього закону.

2. Урядові акти Президента Річипосполитої дотично Галицько-Волинського Краю потребують для своєї правосильности підпису Голови Галицько-Волинської Ради Міністрів і відповідного Галицько-Волинського Міністра.

Арт. 5.

1. Уряд Галицько-Волинського Краю керує справами того Краю, не застереженими Урядові Річипосполитої або іншим органам влади, окресленим у конституційнім законі з дня 23. квітня 1935 р. (Дз. У. Р. П. № 30, поз. 227).

2. Наступні справи виключаються з меж діяльности Уряду Галицько-Волинського Краю й застерігаються Урядові Річипосполитої або іншим органам влади (уступ 1. отсього артикулу):

а. справи стосунку Річипосполитої до чужих держав,

в. справи збройних сил Річипосполитої,

с. справи буджету Річипосполитої, державних позичок, державних банків, чинних на обшарі цілої держави, та справи грошевої системи.

3. Уряд Галицько-Волинського Краю складається з Голови Галицько-Волинської Ради Міністрів та з Галицько-Волинських Міністрів.

4. Голова Галицько-Волинської Ради Міністрів та Галицько-Волинські Міністри входять у склад Уряду Річипосполитої.

5. Організацію Уряду Галицько-Волинського Краю окреслює декрет Президента Річипосполитої.

Арт. 6.

Парляментарну відповідальність Голови Галицько-Волинської Ради Міністрів та Галицько-Волинських Міністрів перед Соймом Галицько-Волинського Краю, а також їх конституційну відповідальність перед Державним Трибуналом Галицько-Волинського Краю окреслює окремий галицько-волинський закон.

Арт. 7.

1. Сойм Галицько-Волинського Краю виконує законодавчі функції на обшарі того Краю.

2. Наступні справи виключаються з меж законодавства Сойму Галицько-Волинського Краю й застерігаються законодавчій властивости Сойму й Сенату Річипосполитої відповідно до постанов конституційного закону з дня 23. квітня 1935 р. (Дз. У. Р. П. № 30, поз 227):

а. справи відношення Річипосполитої до чужих держав, зокрема умов Річипосполитої з чужими державами,

в. справи збройних сил Річипосполитої, зокрема справи обовязкової військової служби, встановлення контингенту рекрутів, постачання підвід, заосмотрення й розташування війська,

с. справи буджету Річипосполитої й звязані з тим справи накладання податків і публичних оплат на державні потреби, далі справи державних боргів і заключення нових державних позичок, приймання фінансової гарантії скарбом Річипосполивої, позбування, заміни або обтяжування нерухомого державного маетку, положеного поза тереном Галицько-Волинською Краю.

д. законодавство щодо встановлення грошевої системи, монополій, встановлення висоти цла й торговельних стосунків до чужих держав,

е. законодавство щодо пошт, телеграфів, телефонів та радія, залізниць, фльоти й літання,

ф. законодавство щодо патентів, мір і ваг, а також державних банків, чинних на обшарі цілої держави,

ґ. законодавство щодо польського горожанства, чужинецької поліції та пашпортів.

3. Умови Річипосполитої з чужими державами щодо культурних і господарських справ Галицько-Волинського Краю потребують згоди Сойму Галицько-Волинського Краю. Така згода потрібна також при запровадженні нових монополій на обшарі Галицько-Волинського Краю.

4. Члени Сойму й Сенату Річипосполитої, обрані з обшару Галицько-Волинського Краю, не можуть брати участи в працях та ухвалах Сойму й Сенату Річипосполитої, якщо предметом тих праць і ухвал являються справи, застережені Соймові Галицько-Волинського Краю.

Арт. 8.

1. Сойм Галицько-Волинського Краю виконує контролю над діяльністю Уряду Галицько-Волинського Краю, встановляє буджет того Краю й накладає в межах, установлених нинішнім законом, тягарі на людність.

2. Контролю над діяльністю Уряду Галицько-Волинського Краю полягає в праві Сойму Галицько-Волинського Краю:

а. жадати уступлення Уряду Галицько-Волинського Краю, або галицько-волинських міністрів,

в. притягати Голову галицько-волинської ради міністрів або галицько-волинських міністрів до конституційної відповідальности,

с. інтерпелювати Уряд Галицько-Волинського Краю,

д. затверджувати щорічне замкнення рахунків Галицько-Волинського Краю та уділяти Урядові Галицько-Волинського Краю абсолюторію,

е. виконувати догляд над боргами Галицько-Волинського Краю.

Арт. 9.

1. Сойм Галицько-Волинського Краю складається з послів, обраних загальним, тайним, рівним, безпосереднім і стосунковим голосуванням.

2. Право зголошувати кандидатські лісти на послів мають кожних 50 виборців.

3. На кожних 50,000 мешканців припадає 1 посол.

4. Вибори переводяться у виборчих округах. Кожен виборчий округ повинен творити безпосередньо звязану територіяльну цілісь і вибирати найменше 4-ох і найбільше 6-ох послів.

5. Вибори першого Сойму Галицько-Волинського Краю відбуваються на підставі виборчої ординації, ухваленої Соймом та Сенатом Річипосполитої та опертої на засадах, окреслених в уступах 1, 2, 3 і 4 отсього артикулу.

Арт. 10.

1. Каденція Сойму Галицько-Волинського Краю триває 5 літ, рахуючи з дня обрання.

2. Президент Річипосполитої може розвязати Сойм Галицько-Волинського Краю перед скінченням каденції та розвязання мусить подати причину.

3. Нові вибори розписує Президент Річипосполитої протягом 30 днів від дня розвязання Сойму Галицько-Волинського Краю.

4. Голосування мусить відбутись не пізніше як 60 днів по розписанні виборів.

Арт. 11.

1. Постанови конституційного закону з дня 23. квітня 1935 р. (Дз. У. Р. П. № 30, поз. 227) щодо Уряду й Сойму Річипосполитої, законодавства та буджету відносяться також відповідно до Уряду й Сойму Галицько-Волинського Краю та галицько-волинського законодавства й буджету.

2. Для правосильности галицько-волинських законів вимагається їх оголошення в щоденнику галицько-волинських законів.

Арт. 12.

Якщо конечність ужиття збройних сил Річипосполитої для оборони держави не вимагає інших заряджень, то збройні сили, розташовані в Галицько-Волинськім Краю, мусять бути злучені на територіяльній засаді в особливі формації й складатись тільки з військових, що походять із того Краю.

Арт. 13.

1. Суди на терені Галицько-Волинського Краю виміряють справедливість іменем Річипосполитої.

2. Суддів Галицько-Волинського Краю іменує Президент Річипосполитої, якщо галицько-волинські закони не встановляють інакше.

3. Адміністраційний догляд над судами на терені Галицько-Волинського Краю виконує галицько-волинський Міністер Справедливости.

4. Для справ Галицько-Волинського Краю покликаються з оселею у Львові:

а. Галицько-Волинський Найвищий Суд для справ судових, цивільних і карних,

в. Галицько-Волинський Найвищий Адміністраційний Трибунал для оречення законности адміністраційних актів,

с. Галицько-Волинський Компетенційний Трибунал для розвязання спорів про властивість між судами та іншими органами влади.

Арт. 14.

1. Для завідування справами шкільництва, суспільної опіки й справами релігійними покликаються особливі органи самоврядування, окремо для поодиноких народностей.

2. Організацію й круг діяльности тих органів, як і спосіб їх покликання, окреслює галицько-волинський закон.

3. Для сповнення їм доручених завдань мусять їм бути визначені в галицько-волинськім буджеті сталі дотації.

Арт. 15.

Для виконання на терені Галицько-Волинського Краю державної контролі в межах, означених конституційним законом зд ня 23. квітня 1935 р. (Дз. У. Р. П. № 30, поз. 227), покликується Галицько-Волинська Найвища Контрольна Комора з оселею у Львові.

Арт. 16.

1. На терені Галицько-Волинського Краю обовязують закони про державні податки й оплати, видані одностайно для Річипосполитої, якщо сила тих законів поширюється також на терен Галицько-Волинського Краю.

2. Державні скарбові влади на терені Галицько-Волинського Краю виміряють державні податки й оплати, згадані в уступі 1.

3. Доходи з податків та оплат, побираних на терені Галицько-Волинського Краю, впливають до Галицько-Волинського скарбу. З тих доходів галицько-волинський скарб віддає на загально-державні потреби половину тої суми, яка припадалаб на Галицько-Волинський Край з огляду на чисельний стосунок мешканців і загального доходу з державних податків та оплат із Галицько-Волинського Краю до чисельности мешканців і загального доходу з державних податків та оплат із цілої Річипосполитої.

4. Належну суму встановляє щороку Міністер Скарбу Річипосполитої на підставі внеску галицько-волинського Міністра скарбу й оголошує свою постанову разом з докладним усасадненням.

5. Силою галицько-волинського закону можуть на терені Галицько-Волинського Краю накладатись на потреби того Краю додаткові податки до безпосередніх державних або й самостійні податки та оплати. Вимір і стягування додатків та самостійних податків і оплат є річчю державних скарбових влад на терені Галицько-Волинського Краю.

Арт. 17.

Маєток Річипосполитої, положений на терені Галицько-Волинського Краю, переходить у власність того Краю.

Арт. 18.

1. Судді, публичні урядовці та вчителі, чинні в Галицько-Волинськім Краю, мусять засадничо походити з того Краю. При обсадженні публичних урядів та вчительських посад на терені Галицько-Волинського Краю мають першенство кандидати, що походять із Галицько-Волинського Краю.

2. Судді, публичні урядовці та вчителі складають службову присягу у формі, обовязуючій для суддів, публичних урядовців та вчителів Річипосполитої, й для тих осіб догідним способом.

3. Судді, публичні урядовці та вчителі на терені Галицько-Волинського Краю мусять до одного року від дня запровадження цього конституційного закону в життя виказатись, що володіють мовою польською та мовою українською в слові й в письмі.

4. У центральних урядах Річипосполитої, що займаються справами, виключеними з круга діяльности Уряду галицько-волинського, а також в урядах, підпорядкованих тим центральним владам, частина службових посад, відповідаюча відсотковому стосункові людности Галицько-Волинського Краю до загальної скількости людности Річипосполитої, мусить бути обсаджена особами, що походять із Галицько-Волинського Краю.

Арт. 19.

1. У всіх цивільних владах і державних урядах як і в судах на терені Галицько-Волинського Краю мова польська й мова українська мають цілком рівні права в урядуванні внутрішнім та зовнішнім.

2. Галицько-Волинський закон установляє умови, від яких залежить у внутрішній службі вживання одної чи другої з цих мов або їх обох.

3. Органи місцевого самоврядування означають самі свою мову внутрішнього урядування.

4. Цивільні влади й державні уряди, суди та влади й уряди територіяльного самоврядування повинні на подання сторін відповідати їх мовою, польською чи українською, приймати устні зізнання до протоколу й провадити розправи одною з тих мов, відповідно до народности особи, що зізнає до протоколу або бере участь у розпроаві. Якщо урядовий папір виписується не наслідком подання сторони, то він мусить бути написаний тою мовою, якої сторона вживає.

5. Галицько-волинські закони й всі оповіщення галицько-волинських влад мусять оголошуватись мовою польською та мовою українською.

6. Закон Річипосполитої та всілякі оповіщення влад Річипосполитої, що стосуються до Галицько-Волинського Краю, мусять на терені цього Краю оголошуватись у мові польській та в мові українській.

Арт. 20.

1. Нинішній конституційний закон Галицько-Волинського Краю признається за складову частину конституційного закону з дня 23. квітня 1935 р. (Дз. У. Р. П. № 30, поз. 227).

2. Постанови нинішнього конституційного закону не можуть бути ухилені ані змінені без згоди Сойму Галицько-Волинського Краю.

3. До ухвали Сойму Галицько-Волинського Краю про ухилення або зміну нинішнього конституційного закону стосується відповідна постанова конституційного закону з дня 23. квітня 1935 р. (Дз. У. Р. П. № 30, поз. 227).

Арт. 21.

1. Нинішній конституційний закон вступає в життя з днем оголошення.

2. Найпізніше до 3-ох місяців від дня вступлення в життя нинішнього конституційного закону перебирає свій уряд призначений Президентом Річипосполитої Уряд Галицько-Волинського Краю, далі найпізніше до 6 місяців від того терміну мусить бути відчинена сесія Сойму Галицько-Волинського Краю.

3. Виникаючі з нинішнього конституційного закону зміни в організації судів і в поділі держави на воєвідства заряджує Президент Річипосполитої шляхом декретів.

4. Найпізніше до одного року з дня вступлення в життя нинішнього конституційного закону мусять Сойм і Сенат Річипосполитої ухвалити нову виборчу ординацію до Сойму й Сенату, пристосовану до створення Галицько-Волинського Краю як окремої публично-правної одиниці й виникаючого звідси нового адміністраційного поділу держави.

Як мучили у старину

(1)

Кара смерти була від найдавніших часів. Жидівські закони признавали вдушення, відрубання голови, повішення або вкамінування. В Атенах лагідне Сольонове право скоро змінили. Грошеву кару загострили напятнуванням або відданням у неволю. Це торкалося чужинців. Були реєстри, у яких записувалиназвище злочинця із зазначенням злочину. Наказували теж держати в ланцюгах або в залізних кайданах. Засуджених приводили у деревляному ярмі на шиї, так, що не могли рушитися. Іншим засудженим присилали до вязниці отрую. Так згинув Сократ і Фокіон. Невільників розпинали на хресті або скидали в Баратрум, проваля, якого стіни їжилися залізними вістрями. Страшно поранене тіло жило ще часом на дні, та його звідтам не добували, поки засуджений не вмер. Часто так карали вільних людей.

Коли хотіли кого знеславити, тортурували його або топором відрубували бороду (волосся), причому попадалося нераз і справжній бороді.

Греки а потім римляни ломили кости, а вільні громадяни не були свобідні від тієї кари. Робили це двояко: перший спосіб звався любіфраґіном, себто що ломили бедрові кости, вдаряючи тяжким молотом; другий спосіб то ломили стегна та голінні кости. Одначе вважали, щоб так окалічений не вмер із болю, бо нерідко готовили йому іще одні муки: осліплення.

Найстарша кара смерти це було відрубання голови. Заки почалася ця операція, засудженого клали на землі із звязаними руками й били, а щойно потім відрубували голову топором. Голови покараних смертю виставляли в Римі за часів цезарів на форум. Пізніше голову відтинали мечем.

Розпинали на хресті в трьох випадках: або як кару, виконану на вільному громадянині, або як понтифікальну кару, або вкінці як покарання невільника.

Щоб розпняти на хресті, засудженого роздягали, накривали йому голову та привязували до жердки в формі вил, привязуючи рамена на розсосі. Потім разом із жердкою привязували до стовпа, на якого затятій відповідно підставі спирали ноги. Так обезсиленого бичували й оставляли на поталу страшної голодової смерти. Коли провинилася весталька (жрекиня) карали її також розпняттям, а тоді ця кара рівнялася релігійному актові. Смерть наступала все з виснаження або наслідком дуже сильних ударів, або вкінці тому, що на вилах витягнули суставі.

Смерть на хресті вважали ганебною карою, найчастіше карали так і вільних людей, коли дуже тяжко провинилися. При кінці володіння цісаря Константина смерть на хресті скасували зовсім, а заступили її шибиницею.

Зрадника та вбивника вільної людини засуджували на втоплення. Значіння тієї кари основувалося на тому, що люди вірили, що вода очищує провини та на переконанні, що вбивник не повинен спочивати в гробі. Засудженому, після бичування (бичували при всяких екзекуціях) голову завивали в вовчу шкіру, а потім надягали йому на ноги деревляні черевики та замикали в мішку зволової шкіри разом із вужами, ящірками та жабами. Так спрепарованого відвозили до Тибру возом, запряженим у два чорні воли та вкидали у ріку.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ТОНТОН, МАСС.

З представлення на Карпатську Україну.

Радіємо з того, що діждались бачити свою, хоча в маленькім закутку, українську державу. Вона додала духа всім до нового життя. Всі, хто що може, офірують для тої нашої молодої України. Хочемо прибрати її, щоби була пишна, щоби світ глядів здивовано на ню, а в тім зрозумів силу хотіння українців мати свою велику українську державу, від Дону аж поза Карпати.

Українці в Тонтон, Масс., не остались позаду. Від. ОДВУ, який існує в цій громаді, багато зібрав жертв на ріжні народи цілі. Ця громада, хотяй маленька числом, але велика у своїй праці. На чолі цеї громади від літ стоїть наш завзятий лемко К. Оліяр. Він враз зо своєю активною рідньою, та іншими місцевими українськими патріотами оживляють діяльність в громаді.

Дня 15. січня, аматорський кружок від. ОДВУ з Бостону, Масс. на запрошення від. ОДВУ з Тонтон, Масс., відограв гарну історичну драму „Ясні зорі", Б. Грінченка. Гала була заповнена по береги. Майже половина були поляки, котрі прийшли подивитися на українську драму, а опісля гратулювали своїм сусідам українцям, котрі їх були запросили. Аматори помимо цього, що сцена не відповідала, вивязались знаменито.

В головних ролях виступали: Анна Шемета, Григорій Костецький, Марійка Музика, Дмитро Піщак, Анна Івашко, Іван Буцяк, Петро Попович. В менших ролях: М. Попович, П. Гриценко, О. Січкоріз, П. Мороз. Управляв і пояснював до кожної дії, гром. Н. Давискиба.

Між діями виступали наші молоденькі солістки із Фол Рівер, Масс., панночки: Анна Костик і Анна Журко. Кожна відспівала найновіші українські пісні своїми високо-сопрановими голосами. Вони чарували приявних. Обі ці панночки студіюють спів. При піяні була американка, панна Ета Чейс.

На кінець відспівано наш гимн „Ще не вмерла Україна". Всі вдоволено розійшлись домів.

Для аматорів місцевий відділ ОДВУ справив маленьку забаву, в домі гром. Оліяра. При тім прийшли гості з Провіденс, Р. Ай. Серед веселої забави гром. О. Рекрут промовив кілька слів і попросив про жертву на Карпатську Україну. Всі щиро відгукнулись і зложили: К. Оліяр $2; по $1: О. Рекрут, Ксеня Рекрут, о. М. Мостенський, Н. Давискиба, Анна Оліяр, Х. Салата, П. Попович, М. Попович, П. Гриценко, О. Січкоріз, Г. Костецький, М. Витязь, І. Витязь, П. Мороз, Д. Пащак, М. Шарон, І. Буцяк; по 50 ц.: В. Рекрут, Б. Мостенський. Разом $20. А з представлення прийде коло $40.

М. Давискиба.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Другі Господарсько - Кооперативні наради.

Виконуючи постанову Перших Господарсько - Кооперативних нарад, які відбулися у Філядельфії, Па., дня 25 вересня 1938 р. управа Українського Будівельно-Позичкового Товариства скликає оцим **Другі Господарсько - Кооперативні наради** на неділю, дня 26. лютого ц. р., в год. 2-гій пополудни до Української Галі 847 Н. Френклі вул у Філядельфії, Па.

Ціль нарад: 1) Обговорити важні господарсько - кооперативні питання нашої іміграції; 2) Провірити можливості організованої допомоги у господарській розбудові Карпатської України.

Точна програма нарад буде подана окремо.

Як референтів поодиноких точок управа Будівельного Товариства запросила наших найкращих фахівців. Реферати відбуватимуться на великій галі Товариства Горожан, щоби тим дати змогу ширшому загалові прислухуватися нарадам.

Програма нарад буде обнимати цілість нашого господарського життя. Саме тому прохаємо усі наші допомогові організації, будівельно-позичкові товариства ріжних стейтів, кредитові юнії та кооперативи вислати своїх представників.

Зокрема прохаємо на ці наради представників нашої преси.

По інформації у справах нарад звертатися на адресу секретаря:

DR. W. GALLAN
1134 Atwood Rd., Philadelphia, Pa.

За управу Українського Будівельно - Позичкового Товариства у Філядельфії:

Т. Чемериз, предсідник;
М. Дубас, касієр;
Д-р Володимир Ґалан, секр.

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виберіть делегатів до Центрального Комітету.

На пятницю, 17. лютого призначені річні збори Центрального Комітету Українських Національних Організацій міста Ню Йорку. Тими зборами покінчено адміністраційний рік. Буде складений звіт з праці за минулий рік і буде намічена праця на будуче та вибір нової управи на наступний рік.

Пригадується, що кожне національне товариство, братство, сестриство та установа, і взагалі народня організація висилає по двох делегатів, а по одному більше від кожної пятьдесятки, не беручи, очевидно, під увагу першої пятьдесятки. Ходить про зацікавлення українського громадянства міста Ню Йорку процею Центрального Комітету. Коли товариства це як слід зрозуміють, хай припильнують вибору способних та охочих до народньої праці делегатів. Особливо прохаємо нашу зорганізовану молодь, щоби вона також мала своє заступництво в Центральнім Комітеті.

Скількість країнського громадянства у Ню Йорку чисельна. Щоби їх спонукати до спільної праці на це треба не лише доброї волі, але і кооперації товариств. Це повинні зрозуміти ті, які саме тепер стоять у проводі товариств. Тому нехай ті уряди припильнують вибору делегатів, а також їх появи в пятницю, 17-го лютого ц. р. на зібранні в галі під число 217 Іст 6-та вулиця у Ню Йорку, в годині 8-мій вечором.

За Центральний Комітет Українських Національних Організацій міста Ню Йорку:

адв. **М. Пізнак**, предсідник;
Ст. Ковальчук, секретар,

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Товариства Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер, 9. лютого 1939. в годині 8. ввечір, в У. Н. Домі. 831 Джозеф Евеню. Проситься всіх членів прибути на означений час. Уряд Тов. Вільних Козаків на рік 1939: П. Ковтун, гол.; М. Юрків, заст.; К. Кульчицький, кас.; О. Яськів, заст.; В. Іванців, секр.; Т. Кучмій, заст.; контр. комісія: Д. Братусь, І. Романів, С. Ґереґа; доглядачі хорих: І. Паснак, Х. Храновський, В. Плюта. — В. Іванців, секр.

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБЄДНАННЯ (УНО) В НІМЕЧЧИНІ

(УПС). В суботу, 14-го січня б. р., відбулися в Берліні загальні збори Українського Національного Обєднання в Німеччині. В прибраній українським національним прапором салі „Ляндверкасін-а" зійшлися 53 представники з правом 427 голосів української еміґрації з цілої Великонімеччини, щоб спільно підсумувати осяги своєї цілорічної організаційної праці та на її основах намітити й набрати сили до дальшої праці.

Збори відкрив голова, полковник Тиміш Омельченко, а проводив ними інж. Полюй. У звітах головної управи і поодиноких філій пробивається передовсім небуденна життєва сила ідеї українського націоналізму, що її УНО визнає, на її засадах опирає своє працю й що їй завдячує свої, такі направду великі осяги в організаційній і виховно громадянській праці.

Впродовж звітового року головна управа УНО на своїх 39 спільних засіданнях прийняла 500 (!) нових членів дійсних, 6 кандидатів та одного іменувала за заслуги почесним членом. Як провірено це з числом членів, що їх до звітового року УНО начислювало, 41, то однорічна організаційна праця УНО, оперта на нових засадах, дала незбитий доказ правдивости тих засад і вимовний образ того, чим може, як думає та до чого змагає також і українська еміґрація в Німеччині. Нині УНО охоплює вже в цілості найсвідоміший і найактивніший елемент української еміґрації в Німеччині.

Для справнішої праці головна управа УНО утворила в звітовому році 10 філій у поодиноких містах Великонімеччини та відповідно до їхніх умовин випрацювала й затвердила у влади окремі правильники.

Офіціяльним пресовим органом УНО є „Український Вістник", що зпочатку появлявся в 500 примірниках, бітих на циклостилю, а від червня м. р. появляється друком, у 1,500 примірниках, так, що впродовж звітового року розіслано його в скількості 12,650 примірників до членів і нечленів, установ та урядів у Німеччині, за океаном, на Далекому Сході та по всьому світі, де живуть українці. Крім того розіслано велику скількість преси краєвої й еміґраційної.

Впродовж звітового року і головна управа УНО в Берліні й — за її почином — поодинокі філії влаштували цілу низку імпрез, передовсім з нагоди ріжних національних свят, як: 22-го січня, Свято Моря, роковини Т. Шевченка, жалібну академію по вождю, бл. п. Е. Коновальцеві роковини 1-го листопаду й інші.

Окрему активність проявила головна управа УНО та її філії в часі останніх політичних подій у середущій Европі. В справі Карпатської України вислано відповідні письма й телеграми до канцлера Великонімеччини, Адольфа Гітлера, та поодиноких закордонних урядів.

На початку головна управа УНО мусіла поборювати низку ріжного роду перешкод, та завдання, що собі його визначила, було на 100 відсотків виконане.

Не менш цікаві й багаті в осяги від звіту головної управи були й звіти поодиноких філій, особливо з теренів, свіжо прилучених до Великонімеччини, як Австрія й Судетчина. Всі українські товариства, що на тих землях існували, по прилученні їх до Великонімеччини перейшли в організаційні рамці УНО. Всюди впадає в очі велика ідейність членів та військова дисципліна, бо ті члени, особливо в Судетчині, це давні вояки Української Армії. По всіх філіях провадиться жива акція на допомогу Карпатській Україні й усюди заявляється всецило й без застережень служити Україні.

По звітах вибрано одноголосно нову управу, що її головою став знову полковник Тиміш Омельченко.

ПОВНОКРОВИЙ ІНДІЯНИН ФІЛЬМОВИМ АКТОРОМ.

З відомою фільмовою зіркою Шерлі Темпел має незадовго грати Мартин Ґудрайдер, повнокровий індіянин з племені Блекфут. Він має 13 літ. На образку він одітий у національний стрій свого племени.

Чи буде годитися...

Сер Тома Мор, канцлер Генрика VIII., англійського короля, мав поїхати в посольстві до еспанського короля Карла V. А що те посольство було доволі небезпечне, Мор висловив перед королем побоювання, що може його переплатити головою.

— Коли тобі там щось станеться, то велю стяти голови всім еспанцям у моїй державі.

— Ваша величносте, — відповів Мор — побоююся, що ніодна з тих голов не буде годитися до моєї...

ПРИЗНАННЯ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ГРУП АМЕРИКИ

За вклади і участь при будові Америки всі тутешні ґрупи чужинецького роду дістають належне признання, висловлене в обіжниках американського показника, які зладили письменники на федеральнім проекті WPA. Хоч велику частину матеріялу про ріжні групи вже поміщено у стейтових і місьских показниках, написаних письменниками WPA, то одначе тема є така широка, що в той спосіб не можна було вповні висловитись про ту справу. Тому видано велике число книжок, присвячених виключно поодиноким іміґраційним ґрупам та їх становищу, яке вони собі здобули у місцевім чи народнім американським житті.

Історія про „Італійців у Ню Йорку" починається від колоніяльних часів іміґрації та осадництва. Там вказано на причини масового іміґраційного руху з Італії пізно девятнацятого і вчасно двацятого століття. Там теж згадується про те, яку ролю відіграли люди італійського роду для розвитку теперішнього Ню Йорку, і прихильно пишеться про їх суспільне, релігійне і культурне життя. Вчасна колонізація, з котрої пізніше повстав стейт Ню Джерзі, описана в книжці під заголовком „Шведи і фіни в Ню Джерзі", видана цього року з нагоди святкування триста-літнього ювилею приїзду голяндців Петра Мінюіта та його шведських осадників на береги нового світу. Про впливи, які мали двацять тисяч вірмен, що поселилися в другій половині останнього століття у Масачусетсі, описано під заголовком „Вірмени в Масачусетсі". Про ріжні жидівські соціяльні організації недавно видано книжку жидівською мовою під назвою „Ляндсманшафтен".

Серед подібних книжок, які тепер опрацьовують письменники, це книжки на теми „Жиди в Ню Йорку", „Німці в Ню Йорку" і „Латинці в Ню Йорку". Там знаходяться теж розвідки про „Португальців у Новій Англії" і „Канадійських французів у Новій Англії". Спеціяльні проекти письменників у стейтах Делавар, Ню Йорк, Ню Джерзі, Меріленд, Ілинойс, Огайо і Мішиґен присвячують свій час виключно для історії мовних ґруп тих стейтів.

Головна праця федерального проекту письменників це зладження серій американського показника, з котрого вже появилось друком яких 150 томів. Показник має ту ціль, щоб дати американській публиці правдивий образ краю — його види, індустрію, основи історії, культурне і суспільне життя. По викінченні серії обійматимуть не тільки окремі томи для кожного стейту, Аляски і Пуерто Ріко, але теж багато головних міст, важніші округи та народні шляхи. Пляни вказують, що має вийти в додатку до згаданого числа ще яких 250 томів, з котрих уже багато приготовляється.

Щойно видана „Нюйорська Панорама" це перший з трьох томів показника міста Ню Йорку. Розділ про національності під заголовком „Симфонія Нового Світу" оповідає про голяндців, англійців, французів, німців, португальців, шведів, росіян, поляків, еспанців, фінів, шотляндців, ірляндців, чехів, мадярів, румунів, жидів, австрійців, греків, італійців, данців, лотишів, бельгійців, литовців, сирійців, турків та інших народів, котрі входять у склад мешканців великих американських міст.

Інші видані томи обіймають „Айдаго: показник у словах і образках", „Масачусетс: показник місць і людей", Род Айленд: показник найменшого стейту". „Ю. Ес. Но. 1" це показник відомого державного шляху, котрий має свій початок у стейті Мейн і тягнеться через Ню Йорк, Філядельфію, Балтимор і Вашинґтон, а кінчиться серед пальмових дерев Флориді.

Федеральний проект письменників дає працю біля 3,800 письменникам та бюровим робітникам, з котрих 95 відсотків узято з допомогового списку.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Заходом сестрицтва Пресв. Богородиці, від. 36 У. Н. С., відбувається у нас що року Служба Божа і парастас за померлі сестри. Цього року 1 січня теж відбулась така Служба Божа, по якій членниці і гості мали маленьку забаву. В часі забави предсідниця Олена Скробач попросила гостей, щоби по можності зложили жертви на Карпатську Україну. Збіркою занялись: Олена Скробач, Анна Стрілець, Параня Росоловська. Зложили по $1: Марія Гойсак, Анна Паснак, о. Турула, Настя Грицак, І. Лущишин, І. Пастущин; по 50 ц.: І. Крайовський, С. Свереда, І. Теребушка, Я. Дмитрів, І. Білинський; решта дрібними. Разом переслано через Обєднання на Карпатську Україну $13.

Марія Ходак, секр.

ДІРБОРН, МІШ.

На Карпатську Україну.

Український Американський Громадянський Клюб у Дірборні влаштував бенкет, для своїх членів 14 січня ц. р., з нагоди українського Нового Року. Підчас забави адв. Іван Кузь попросив гостей, щоб зложили жертви на вишиття першого державного прапору для Карпатської України, котрий був посвячений митроп. Шептицьким у Львові. Збіркою занялись: предсідниця 23 від. С.У.А., Катерина Дзядик, і пані Анна Крук. Зібрано $12.60, до чого згаданий відділ С.У.А. доложив $2.40. Разом $15 вислано через Обєднання на призначену ціль.

Катерина Дзядик.

ІНТЕРНЕШЕНЕЛ ФОЛС, МІНН.

На Карпатську Україну.

Громадяни Михайло Коханюк і Василь Стефаник, щоби причинитись до помочі Карпатській Україні, зложили від себе через Обєднання на ту ціль $25.

ВОДЕРВЛИТ, Н. Й.

На поміч Карпатській Україні.

Дня 4-го грудня м. р. Український Жіночий Клюб відбув свої збори. До уряду ввійшли: Олена Чайковська, предсідниця; Софія Ковальчик касієрка; Юстина Ковальчик, секретарка. На тих зборах ухвалено, щоб Жіночий Клюб перевів збірку вживаної одежі і вислав її до Українського Червоного Хреста в Ню Йорку. На ту ціль висигнувано з каси $5. Ева Урбан дала коробку цукорків, з котрої прийшло $3. Від себе зложили жертву по $1: К. Мадараш, Т. Савюк, Е. Урбан, О. Чайковська, Ю. Ковальчик, С. Ковальчик; по 50 ц.: М. Рогач, А. Качмар, Ю. Атаманюк, Ю. Розенбайгер, М. Завіський, М. Риганич, А. Шеремета, Д. Легуняк; К. Проць 25 ц. Разом $18.25

31-го грудня Український Жіночий Клюб зробив несподівано для членів Українського Громадянського Клюбу вечерю. Тостмайстром був п. Л. Угрин. Гості говорили на всякі теми.

Дві членниці клюбу виступили під українським прапором: Одна представляла 1938 рік (П. Урбан) і сказала, що так, як минається 1938 рік, щоб минулась неволя українського народу. Друга (П. Ковальчик) представляла 1939 рік і сказала, що так, як прийшов Новий Рік, щоби прийшла ще в тім році вільність усьому українському народові. Пан Л. Угрин подякував усім жінкам за таку приємну вечерю і за такі щирі бажання і попросив усіх встати та заспівати український гимн. Потім п. І. Урбан попросив ще про жертву на Карпатську Україну. По збірку перейшлися пані: О. Чайковська і М. Спяк. Зложили по $1: І. Урбан, П. Риганич, С. Ковальчик, М. Мадараш, О. Спяк, Л. Угрин, В. Мадараш, В. Сташко, П. Ковальчик; по 50 ц.: Л. Завіський, п. Сташко, С. Чайковський, Ю. Бакай, В. Галайко, К. Мадараш, Т. Яхвак, М. Бичінський, Д. Базар, І. Легуняк, А. Галабуда, М. Завіський, О. Чайковський, Еліс Спяк, пані Ковальчик, В. Футулуйчук; К. Проць 30 ц.; по 25 ц.: П. Данюсяр, Г. Млинарик, А. Карафунда, П. Галайко, Т. Кащак, Ю. Розенбайгер, М. Дзямба, М. Ксенич, Л. Краняк, О. Галабуда, Д. Легуняк, М. Спяк, М. Спяк; дрібними $1. Разом $21.30. Пересилка старої одежі до Ню Йорку $7. Усіх грошей лишилося $32.55. Їх переслано через Обєднання на призначену ціль.

Присутній.

БРИДЖПОРТ, ПА:

На Рідну Школу.

Союз Українок, вд. 54 у Бриджпорті, заколядував цього року $10 на Рідну Школу. Гроші переслано через Обєднання на згадану ціль.

Катерина Сарабун, секр.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ.

Т-во ім. Тараса Шевченка, від. 64 У.Н.С., справляло в суботу, 14 січня ц. р., дітям Миколая, а старим — Новий Рік. Занявся тим комітет, до якого входили: С. Винярський, А. Зілінський і А. Вакулінський. Вони запросили м'сцевих гостей, а також із Пасейку, і приготовили гарну забаву. Тостмайстер В. Микитин з Пасейку покликав до слова деяких приявних гостей. Пані Лисюк з Пасейку забрала голос і піддала думку, щоб ми добре забавлялись, але й не забували за нашу молоденьку Україну, яка тепер народилась. А п. Ганьошин також сказав пару теплих слів про ту справу і приявні радо згодились на збірку, якою занялись: М. Яблонський і пані В. Винярська. Зложили: пані Лесюк $2; М. Яблонський $1.50; по $1: Е. Ковальський, М. Ганьошин, М. Бурнас, Т. Ганда, В. Микитин, П. Телевяк, М. Долішній, Вислоцький А. Коган, О. Винярськи, М. Голубко, Вакулінський, П. Криговський, А. Федан, С. Сосовський, А. Зілінський, А. Ткачук; по 50 ц.: Анна Телевяк, А. Похмурська, М. Ілкович, М. Сас, А. Редква, А. Федчишин; дрібними $4. Разом $27.50, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

Накінець забрав слово старий член У. Н. С., Теодор Ґайда, і взивав родичів та молодь, щоб вписувалися до найкращої української асекураційної компанії, якою є У. Н. Союз.

Сегій Винярський, касієр.

ВОТЕРВЛИТ, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Дня 18 грудня м. р. відбулися річні збори Т-ва ім. Богдана Хмельницького, від. 13 У. Н. С. Предсідник П. Ковальчик пригадав приявним про Карпатську Україну, яка тепер потребує від нас піддержки. Члени взяли це під увагу й ухвали з каси на ту ціль $5. Крім того члени доложили від себе: М. Мадараш $5; по $1: П. Ковальчик, В. Вовчук, А. Дзямба, В. Галайко; по 50 ц.: М. Древецький, Я. Вовчко, П. Риганич, В. Футулуйчук, І. Легуняк; по 25 ц.: С. Чайковський, Ф. Євусяк, П. Рончковський. Гроші переслано через Обєднання.

М. Мадараш, секр.

ЙОМУ ТЕПЕР 80 ЛІТ.

Фотоґрафія Вильгельма Другого бувшого німецького цісаря, в його 80. річницю.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В суботу, 4. лютого 1939. р. зістав убитий автомобілем на вулиці член Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н. Союзу, в Джерзі Ситі, Н. Дж.,

СТЕФАН ПІДҐУРСЬКИЙ.

Покійний родився 15. грудня 1884. р. в селі Кошляки, повіт Збараж. До У. Н. Союзу вступив у 1923 році.

Похорон відбудеться в середу, 8. лютого 1939., з дому жалоби, 591 Liberty Ave., Jersey City, в 9. годині рано до укр. кат. церкви на розі Ґрін і Сусекс ул., а відтак на цвинтар Holy Name.

Усі члени, що не працюють того дня, повинні взяти участь у похороні.

Земля Йому пером!

Михайло Баран, секр.

В неділю, 5. лютого 1939., помер у Ню Йорку, Н. Й., довголітній член 204. відділу У. Н. Союзу

ІЛЛЯ ВІСЬОЛА.

Покійний походив зо села Лучиці, пов. Сокаль.

Похорон відбудеться в середу, 8. лютого ц. р., в год. 9:30 рано з похоронного заведення пані Яремової, 129 Іст 7. вул.

Всі члени відділу, в той день вільні від праці, є обовязані взяти участь у тім похороні.

М. Близнак, секр.

ПРОЄКТИ WPA ПОМАГАЮТЬ ДОСЛІДАМ

Поверх 2,600 проєктів досліду у стейтових університетах, міських бюрах і федеральних аґентурах приведено до укінчення з допомогою робітників WPA, як подає Корингтон Ґил, помічник директора Адміністрації Поступу Праці.

Реєстр і збірку тих укінчених проєктів досліду щойно випустила WPA. Яких 47,000 умових робітників зо спеціяльними вишколеннями взято з допомогового списку до виконання цеї праці, внаслідок чого багато з них одержали реґулярно платні заняття у міських бюрах.

Проєкти досліду ведуться під наглядом закладників, а робітники WPA виконують деталічну та рутинову працю, для котрої інакше бракувалоб фондів. Університет з допомогою WPA робить між іншим досліди хемії, астрономії, анатомії, фізіольоґії, навчання, духового розвитку, туберкульози, аґрикультури та фінансів місцевих урядів. К. Ґил каже, що остається ще небагато поля досліду, якого проєкти WPA не порушили.

Міста вживають проєктів досліду WPA ріжними способами. Їх уживають до помірів ральностей для податкових бюр. Вони досліджують проїзд, спис шкільних догід, ведуть студії над охороною дітей від проступків і злочинів. Та праця це основи нових законів, що мають за ціль зберігати життя і майно громад. Публичні урядовці довго терпіли з браку дійсних інформацій, котрі тепер перший раз могли дістати за допомогою WPA. Звиш 250 міст прослідили питання проїзду через проєкти WPA і тим чином пожвавили проїзд вулицями та охоронились перед нещасливими випадками.

Перші систематичні студії на велику скалю про мешкальні доми зробили робітники WPA у 64 великих містах під проводом Департаменту Торговлі. Вслід за тим поверх 250 міських дослідів будівлі постачає відомостей, необхідних для нових будівельних плянів.

Під дирекцією Служби Здоровля Злучених Держав робітники WPA недавно тому перевели дослід народнього здоровля, найбільшу дотепер діяльність, котра інформує про недуги та медичну опіку чверть міліона родин. Важність цього досліду, через старання про нові міри публичного здоровля, вважається неоціненою.

При співучасті ріжних університетів WPA досліджує широке народне питання заміни праці робітника машиною в ріжних американських індустріях. До цього часу видано вже двацять пять відносних рапортів.

Дуже корисну прислугу для свідомости людей зробила поміч безробітних біло-ковнірцевих робітників, каже К. Ґил, і додає: „WPA не бере собі кредиту за університетські досліди і міські студії, котрим вона допомагає. Вдоволяємось тим, що маємо змогу помагати великій праці".

Якби не ці проєкти, то багато робітників мусілиб іти до простої і нефахової праці, до котрої не мають ані здібностей, ані знання. Одначе з головних завдань WPA це постачання безробітним такої праці, котра найкраще відповідає їх вишколенню і досвідам, для найкращого вжитку своїх здібностей. Федеральні проєкти орхестр, мистецтва, театру і письменства добре знані за їх корисну працю. Проєкти досліду менше знані всьому загалові, а всеж таки мають неоцінену вартість.

Заряд WPA вимагає, щоб усі виконавці досліду проєктів WPA друкували висліди праць, на те, щоб інші робітники в потребі могли користуватися тими досягненнями. „Реєстр Проєктів Досліду", який щойно видала WPA, матиме велику вартість для інших дослідників.

СТЕЙТОВА ЗАБЕЗПЕКА АСЕКУРАЦІЇ БЕЗРОБІТТЯ

Майже всі стейти погодилися між собою з тим, щоби безробітні люди, живучи в однім стейті, могли діставати бенефіти, до котрих вони є уповноправлені на підставі законів інших стейтів. Такі порозуміння дуже важні для робітників, котрі переходять з одного стейту до другого в ціли пошукування праці

Для прикладу треба навести випадок робітника, котрий працював у Пенсилвенії, а коли стратив свою роботу, то перенісся жити до Ню Йорку. Як йому не поведеться винайти працю, тоді він може подаватись на бенефіти за законами стейту Пенсилвенія. Коли відповідні чинники Пенсилвенії пересвідчаться, що він є уповажнений до бенефітів, тоді той робітник буде їх діставати, живучи у стейті Ню Йорк.

Процедура при подаванні аплікації є така, як звичайно буває в інших подібних справах. Наприклад, у Ню Йорку претендент зголошується по бенефіти до найближчої місцевої канцелярії Стейтового Бюра Безробіття, незалежно від того, в якім стейті вважає себе повноправним до того.

ФЛІС.

НАСЛІДКИ СТРАЙКУ.

Через те, що робітники, котрі керують підоймами в високих домах у кушнірському й кравецькому дистрикті Ню Йорку, зажадали підвишки заплати й вийшли потім на страйк, люди, що працюють по цих домах, мусіли іти пішком. Дівчата на фотоґрафії похоріли на ноги від одного виходу на 36. поверх.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Н. М. П., Акрон, О. — Надішліть витинок з американської ґазети. Думаємо, що можете підписатись повним іменем.

ЯК ВПЛИВАЮТЬ КРАСКИ НА ДУШУ ЧОЛОВІКА.

Кожна краска впливає інакше на психіку людини. Блакитна й фіолетна успокоює, дає відпочинок для нервів. Якщо хто хоче спокійно спати й будитися в доброму настрою, нехай вибере собі на спальню кімнату, помальовану на блакитно. Блакитної краски не люблять мухи. Одні кажуть, що вона успокоює, а другі, що викликує неспокійні сни й галюцинації. Жовта краска добра для сухітників. Червона й помаранчева краска денервує й додає запалу.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(28)

Людоїди з затаєним віддихом чекали, аж Гелена підійде ближче. Вони хотіли наперед добре впевнитись, що Гелена сама, і нема біля неї ніякої сили. Впевнившись про це, вони вискочили нагло напроти неї. При тім вони піднесли вгору списи і кричали з цілої сили, щоб додати собі відваги. Білих людей канібали дуже боялись.

Хвилю стояла Гелена мов спаралїжована. А опісля вона обернулась і, не звертаючи уваги на умучення, почала дуже скоро бігти. Вона була атлетично збудована і вміла добре бігати. Крім того страх додавав їй сили. Вона бачила перед собою ліс і вірила, що колиб їй вдалось досягнути лісу, вона булаб врятувалась. Та тут виринула інша небезпека.

З ліса вискочив проти неї великий лев. Миттю вона скочила на бік. Лев кинувся за нею. Гелена була певна, що отсе їй надходить кінець, та все таки бігла. З другого боку надбігали людоїди. А Гелена далі втікала. Лев правдоподібно не був голодний, а пустився за жертвою тільки тому, що вона з переляку втікала.

Лев біг за нею, але не в великому поспісі. Якби він був голодний, він бувби її вже давно дігнав і розірвав. Скочивши на бік Гелена бігла так, що давала людоїдам змогу наздігнати. Інстинкт говорив їй, щоб пустити одного ворога на другого. Та в тім вона зачепилась за вистаючий корінь і впала. Ще того їй тепер бракувало.